

לפני 25 שנה

בריצות ל-100 ו-200 מטר), סיפרות — המספר מידר שיר (שפירסם את סיפור שמעון צהמרא, המספר על אודות כנרת-עריד כח עיכורי-קרייב הנע בין שני העמים מבלי למצוא שורשים), מיטשמים — עורר-הדיון דוד גנור (על מאבקו כהחמרות הדת בחוקי האישות), כנסת — ח"כ יוחנן בארר (שליכד את סיעת חירות אחרי כישלונה בבחירות), עיתונות — העיתונאי ירמיהו שמואל (שחשף סידרה של שהיתויות כמופדות ציבור, ופרש ממערכת, על המישור) ושם לקיבוץ עברון), רפואה — פרופ' יוסף אשרמן (שפירסם דו"ח על המתרחש בנושא ההפלות). בשנת הגיליון: תצלום ילדים שנעשה על-ידי צלמת המערכת פרנצה גרוכנר.

גיליון "העולם הזה" שיצא לאור לפני 25 שנים בדיוק, הביא לקוראיו כתבת-תחקיר דוקומנטארית תחת הכותרת "כמה עולה ילד?"/ הכתבה מתארת את מאמציה של מיטשפה ישראלית מיפופית וצעירה להבאת ילד לאוויר העולם ב-1952. כמדור "הקורה מיוחדת" התמקד צוות כתבי השבועון בכתיבת "החזון-ריב" (יורדים) ותיאר את ירדתם מהארץ של 35 עולים שהחליטו לשוב לארץ מוצאם, הונגריה.

"העולם הזה" כמתכונתו לפני 25 שנים פירסם את מיכחך אישי-השנה שלו, שבו עסקו אחריו גיליון "איש השנה"/ בגיליון הראשון של השנה החדשה. אישי השנה היו: תיאטרון — יוסף ורין (עבור תפקידו ב"פר נינט" וב"על עכברים ואנשים"), מדע — פרופסור אהרון קצ'לסקי* (על שיכולת תהליך הפקת חומר פלסטי מפרי עין הקיקיון לשם ניצול תעשייתי), מושק — אליעזר הופמן (שהציע הצעה כלכלית מעשית להורדת רמת המחיה בארץ), צעיר השנה — חופל נימרוד אשל (מנהיג מרד הימאים), ספורט — האצן דוד טבס (הספורטאי היחיד שייצג את ישראל ככבוד באולימפיאדה ושבר את שיאי ישראל

חתימת הסכם השילומים * חתימת ההסכם על חוספת-היוקר

* האם בן-גוריון שבת ביקב? * נישואין של חיים גורי

העם

הברירות במלון החיירים

המלאך התורן במדור מנהיג-האוויר, מחי לקת העונות. נטל לידי את הלוח ונוכה לדעת בתדהמה שכבר הגיע ראש-השנה היהודי. בתנועת-כנף אחת הפסיק את היר שב המחנק שהעיב על הארץ עד לראש השנה. כמעט מיום ליום חל שינוי מכריע במנהיג-האוויר: החום חדל להעיק, הערבים הפכו סתוויים, המשכמיים קום הבחינו במשיים מעונינים.

רוח חדשה נשבה על-פני הארץ, אולם הארץ לא השתנתה. במיסדרונות המיסי לגות נשבו רוחות יבשות ישנות-נושנות. הרבנים שהכינו את טכסי החגים שמשכו השנה קהל רב, בעיקר מבין הקשישים, עסקו בין חג לחג בחישובים פוליטיים מסובכים. בנו ופירקו קואליציות ואופרי ויציות. כך עשו גם שאר המיפלגות.

המנצח על המלאכה היה דויד בן-גוריון, יון, שבימים האחרונים של שנת תשי"ב שוב הוכיח שאין דומה לו במישחק זה. שתי המיפלגות הדתיות הקיצוניות, שנמד אסו עליו מומן, התפטרו בדיוק ברגע ש ניראה רצוי לו — כשהכנסת היתה בפגרה ופטרה בכך את הממשלה מכל צורך לעמוד במבחן של הצבעה, כך שנתורתו כמה שבועות שבהם יכול בייג' לעסוק

* אחיו של נשיא-המדינה, אפרים קציר, שנהרג במלחמת-העופה לוד בהתקפת מחב"ל יום יפאניים.

בנוחיות בתימרוגים האהובים עליו: נצל יריב אחד כדי להכות בו את האחר. הברירה שניצבה בפניו, כשנח השבוע במלון-החיירים רמת-אביב, היתה: להפיד חיד את הדתיים בקיום ממושך במידבר-האופוזיציוני הדל, לסכסך בין הדתיים עצי מם, לספק את דרישות המיזרחי והפועל המיזרחי ולשלוט בעזרתם ללא רוב. מתוך הנחה שהאופוזיציה המפלגת מימין ומש-מאל לא תוכל ממילא להתאחד כדי לסל-קו מן השליטון. עוד ברירה: לצרף לממ-שלה את הציונים-הכלליים.

בבורסה עלו לפישיעה המניות של הר אפשרות האחרונה. במשך התודשים האחרונים קטן והלך המרחק בין מנהיגי מפא"י והציונים-הכלליים בשטח המשקי — השטח היחיד המעניין את הציונים-הכלליים גול-דה מאיר רמזה על דעתה שיש לבטל את תוספת-היוקר לפועלים, התלהבותו של דוב יוסף לעקרונות הפיקוח והקיצוב הצ-טנה, ואליעזר לייבנה* מנהל זה חודשים תעמולה גלויה לתוכנית ציונית כללית. ניסיון של שנים מוכיח כי יש לליבנה כישרון בלתי-רגיל לצפות מראש את מע-שיו של ראש-ממשלתו.

פרץ ברנשטיין, המנהיג בעל ההומור של הציונים-הכלליים, גופש בצפת, בידעו כי ייתכן שלא תהיה לו הזדמנות קרובה לנוח שנית*.

* באותם ימים ח"כ מקורב לבן-גוריון יון, שהפך מאוחר יותר אחד ממיסדי תנועת ארץ-ישראל השלמה.
* הערכת מעולם הזה הפכה תוך זמן קצר מציאות, והציונים-הכלליים הצטרפו לממשלת ישראל.

שילומים

השודדים והשוטרים

כשאך החלו הציפורים הפוליטיות לשיר רוק בעצי ישראל על שילומים, גולל בעל מדור עוזי ושוח' בהארץ תוכנית ארוכת-טווח למימון המדינה. אחרי הגרמנים, טען, יש לדרוש שילומים מרוסיה (פוגרום קיי שינב), אחר-כך מספרד (גירוש היהודים), ולבסוף ממצריים (פיתום ורעמסס). השבוע ניראה כי תוכנית זו החלה מתגשמת: אחרי שגרמניה המערבית חתמה על הס' כס שילומים, וכלכלני המדינה עיכלו כבר את מאות מיליוני המארקים שטרם הגיעו

היא היתה בשנת 1952 נערת השער של "העולם הזה" אחרי שצולמה באופן מיקרי על חוץ חים. בגיליון 778, שהופיע כעבור מיספר שבועות, היא הפכה כבר גיבורת כתבה מצולמת שנשאה את הכותרת: "כמה עולה ילד?" אולם היא נשארה אלמונית. כל מה שידוע הוא ששמה הפרטי הוא יהודית, שהיתה עולה חדשה מהונגריה ושעבדה באותה שנה כציירת במית-הירושלם לשמלות וכמשרד טמ-מפות במחלקת המדידות העירונית. כל מי שמכיר את יהודית, או יודע מה עבר עליה במהלך 25 השנים שחלפו מאז התפרסמו תמונותיה, מתבקש להתקשר לפי כתובת המערכת ולמסור את המידע הידוע לו.

לידיהם, נשמעה הפתיחה לסימפוניית השילומים גם בגרמניה-המזרחית. כשהודיע שריהקלאות המיזרח-גרמני כי ממשלתו אינה מתנגדת לנהל מו"מ על נושא זה, המריץ אותו נימוק פשוט: קונראד אדנאור נחל ניצחון מוסרי מהדר הד עם חתימת ההסכם שלו עם ישראל, והנחית מכה על אותם שניסו להכתיים את ממשלתו כניאו-נאצית.

הבעייה עם המיזרח-גרמנים היתה שהם סברו כי כל הרוצה מהם כסף חייב, לפי חות, להגיש בקשה. ואילו ממשלת ישראל ראתה בהימנע מכן, מטעמים פני-מיים. היא היתה מעוניינת שההצעה תבוא מאליה, מבלי שתצטרך לגקוף אצבע כי

"העולם הזה" 778
תאריך: 25.9.52

גלוי. השאלה היתה אם הפסיכולוגיה של גרמניה המיזרחית, עריסת הפרוסים, מסור גלת לקלט זאת*.

בינתיים הצטברו בארץ תגובות בלתי-אוהדות של עיתונות העולם על טכס ה-חתימה על הסכם השילומים, שנערך בי לוכסמבורג. כתב הניו-יורק הראלד טריב-יון, אחד משני העיתונים החשובים בארץ-צות-הברית דיווח:

"...רק קומץ של כתבים... הורשה לחיות עד לטכס החתימה, ואמצעי-ההזדהות המ-סובכים העלו אוירה של שוטרים וגנבים, מקום טכס החתימה לא פורסם מראש. הכתבים הוזמנו בסודיות המזכירה מישי-חקי-לדים..."

"...איש לא לחץ בפומבי את יד רעהו. קציני-עיתונות (גרמנים) אמרו שד"ר קור-נארד אדנאור ומר משה שרת לחצו ידיים באופן ידידותי בפגישה שקדמה לטכס ה-חתימה..."

"...המיסמכים מהווים הכרה הדדית בין שתי הממשלות... הפקידים הסבירו כי אמר צעיהו-הזירות היו תוצאה מחשש ישראלי מפני התקשורת אפשית בחיי מר שרת מצד קבוצות מסוימות בישראל שהתנגדו במרירות לכל חוזה עם הגרמנים."

מכתבים

בייג'י - מחסל שביתה

בעיתונות חוככת הסנסציה נזכרת שוב ושוב בדיה, ומשם התגלגלה גם להעולם הזה (772): "פועלי היקב היו בעלי הכרה מעמדית. אף אירגנו שביתה מפורסמת שבראשה עמד צעיר שזה מקרוב עלה ארץ, דויד גרין ששינה לאחר מכן את שמו לבן-גוריון."

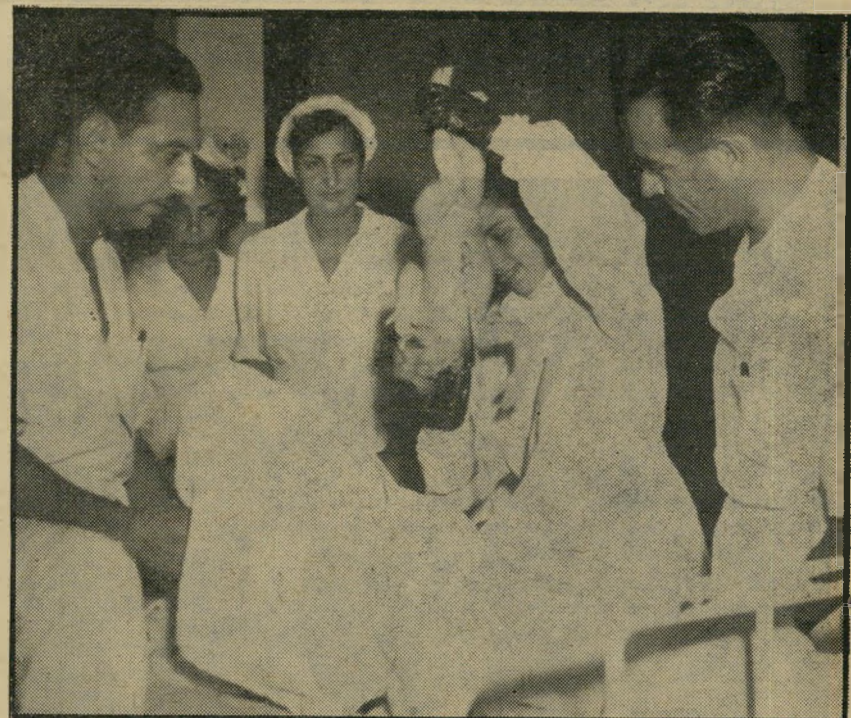
למען האמת ההיסטורית, היכולה להיות רק אחת, ומתוך ידיעה אישית וברורה כפר על ותיק שעבר ביקב ראשון-לציון בשנים תרס"ז-תרפ"א (1907-1921) הנני קובע לחלוטין: להד"ם: אף פעם לא השתתף ה' בן-גוריון — פשיטא דויד גרין — בשביתות פועלי היקב, מלבד בשביתה בתר"פ שבן-גוריון פעל לחיסולה כחבר הוועד-הפועל של אחדות העבודה ומוכי רה. מר אליהו יגוצקי מראשון-לציון ומר נחום לוי מכינרת, מאשרים את דברי. אריה אחיאלי, ירושלים

אנשים

● כשנשאל לרשמיו מבית-הסוהר השיב עזריאל קינן בדיברי פושע מועד, חברו למאסר, שאמר: "המאסר עצמו אינו עונש. העונש הוא — מי אוסר אותך ועם מי אתה אסור."

● ותיקי הפלמ"ח שנפגשו באחרונה ליד קיברו של יצחק שדה, התראו בשבוע שעבר בנסיבות שמחות יותר — משורר הפלמ"ח חיים (עד עלות השחר) גורי נשא לאשה את עליזה בקר, ידידתו מאז נפגשו בגודוד פלמ"ח בנינג. כמו הו סטודנטית למדעי-הרוח באוניברסיטה העיברית.

* עד כה לא שילמה מיזרח-גרמניה שיי-לומים, למרות שבשנים האחרונות הפעילה ישראל לחץ רב בנושא זה.

צילום ראשון

של לידה שצולם בתור-ילדותו בארץ, התפרסם בגיליון העולם הזה 778, בכתבת-תחקיר "כמה עולה ילד?" הצילום, שנעשה בידי הצלם הוותיק פול גולדמן נעשה שתי שניות אחרי הלידה, כשאחות מוקפת רופאים ואחיות, מחזיקה בתינוק המייבב הקשור עדיין בטבורו אל רחם אמו.